



**KAUHAJOEN KAUPUNKI
SIVISTYKSEN RAKENNEOHJELMA
2010 - 2015
VARHAISKASVATUS JA PERUSOPETUS**

**SIVISTYSLAUTAKUNNAN ASETTAMA PALVELUVERKKOTYÖRYHMÄ
LOPPURAPORTTI**

Kauhajoen sivistyslautakunta 26.8.2009 (106 §)

JOHDANTO

Kauhajoen sivistyslautakunta asetti palveluverkkotyöryhmän 26.8.2009 (106 §).

Palveluverkkotyöryhmään nimettiin lautakunnan puheenjohtaja Seppo Kalliomaa, sivistyslautakunnan jäsen Tero Kilpiö, vt. sivistysjohtaja Markku Viitasaari, vs. talouspäällikkö Paula Viitala, rehtori Pertti Juntunen, kiinteistöpäällikkö Kari Männistö, varhaiskasvatusjohtaja Kirsi Koski-Säntti ja varhaiskasvatusjohtokunnan puheenjohtaja Anne-Mari Leppinen. Työryhmän tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestäminen nk. Kirmulan raportin pohjalta lähivuosina.

Palveluverkkotyöryhmä on kokoontunut 17.9., 30.9., 8.10., 21.10., 29.10., 5.11., 6.11. ja 16.11. Työryhmä on vierailut lisäksi perusopetuksen kouluissa 2.10. ja 26.10.

Palveluverkkotyöryhmä on esitellyt toimintaansa sivistyslautakunnassa iltakouluna 21.10. Anne-Mari Leppinen ja Markku Viitasaari esittelivät raporttia sivistyslautakunnan iltakoulussa 18.11.2009. Markku Viitasaari esitteli raporttia kaupunginhallituksen iltakoulussa 23.11.2009 sekä 2.12.2009.

Sivistyslautakunta järjesti kuulemis- ja keskustelutilaisuuden palveluverkon osalta 21.10.2009 kaupungintalon valtuustosalissa. Markku Viitasaari osallistui Luomankylän vanhempainyhdistyksen järjestämään tilaisuuteen 25.10.2009 sekä Kokon kyläyhdistyksen tilaisuuteen 17.11.2009. Lisäksi Luomankylän vanhempainyhdistys on ollut palveluverkkotyöryhmän kuultavana 29.10.2009.

Kaupunginhallitus hyväksyi talouden tasapainottamisohjelman 17.9.2009 (317 §). Siinä sivistyksen tavoitteeksi asetettiin 0 % verrattuna muutosbudjettiin 2009. Tavoitteita tiukennettiin kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston 9.11.2009 hyväksymässä talouden tasapainottamisohjelmassa. Siinä sivistyksen hallintokunnalle asetetaan jo -3 %:n toimintakatetavoite. On täysin mahdotonta vastata tällaisiin säästötavoitteisiin ilman rakenteellisia muutoksia toiminnassa. Lakisääteisestä tai muutoin vakiintuneesta toiminnasta ei voi vähentää millään muulla tavalla kuin leikkaamalla henkilöstömenoja. Tämä onnistuu vain, jos toiminta järjestellään uudelleen siten, että sama palvelu tuotetaan vähemmällä henkilöstömäärällä.

YLEISTÄ VARHAISKASVATUKSEN TILANTEESTA

Vertikal Oy on toteuttanut Kauhajoen päivähoidon kustannusvertailun on keväällä 2009 (varhaiskasvatusjohtajan viranhaltijapäätös 24.4.2009 8§).

Kustannus- ja toimintavertailun tavoitteena on ollut hinnoitella päivähoidon tuotteet kunnan tasolla, arvioida kustannusten tasoon keskeisesti vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida tilinpäätöksiä ja talousarvioita siten, että kustannuksia voidaan mahdollisimman luotettavasti käyttää kuntien väliseen vertailuun ja kunnan sisäiseen vertailuun. Selvityksen pohjana käytettiin päivähoidon tilinpäätöksiä. Lisäksi kerättiin henkilöstöön ja asiakkaisiin liittyvät tunnusluvut.

Kustannusvertailun tuloksia ja johtopäätöksiä esitettiin 1.10.2009 pidetyssä tilaisuudessa Vertikal Oy:n toimitusjohtaja Simo Pokin johdolla. Tilaisuuteen kutsuttiin virkamiehiä ja luottamushenkilöitä.

Kustannusvertailun johtopäätöksiä/Vertikal Oy

- Kauhajoen kaupungin päivähoiton kustannukset ovat olleet vuonna 2007 ja 2008 muihin kuntiin verrattuna keskiarvon tasolla.
- Kauhajoella perhepäivähoidon osuus on melko korkea eli 44 %.
- Päivähoidon hintoja nostaa perhepäivähoidossa olevien yli 3-vuotiaiden suhteellisen korkea osuus.
- Perhepäivähoitomuoto on taloudellisesti edullisin hoitomuoto alle 3-vuotiaan lapsen päivähoitoon.
- Yli kolmivuotiaiden lasten hoito tulisi edullisemmaksi päiväkodeissa. Päiväkotihoidon osuus on Kauhajoella pieni.
- Hallinnollisilla esimiehillä noin 100 lasta/esimies, joka on muihin kuntiin verrattuna keskiarvon tasolla.
- Erityistä tukea tarvitsevien määrä 2,6 % on selvästi alle keskiarvon. Varhaisen tuen osuus on noin 25 %, jota ei ole kustannusvertailussa eritelty.

Ratkaisuehdotuksia talouteen/ Vertikal Oy

- Päivähoitorakenteen tarkastelu: Perhepäivähoidon ja päiväkotien työnjaon muuttaminen
- Ryhmäperhepäiväkotien muuttaminen päiväkodeiksi.
- Täyttöasteen ja käyttöasteen nostaminen. Asiakastietojärjestelmien kertomien joustava käyttö
- Henkilöstön käytön tarkempi suunnittelu
- Aukioloaikojen supistaminen
- Yksikkökoon nostaminen
- Suoriteperusteinen budjetointi - Resurssi seuraa suoritetta, henkilöstö palkitaan onnistumisesta, yksikkö voi vaikuttaa sekä menoihin että tuloihin.

Kauhajoen päivähoito on rakenteellisten muutosten edessä. Omassa kodissaan työskentelevistä perhepäivähoitajista kuusi on jäämässä eläkkeelle vuonna 2010, neljä vuonna 2011, kolme vuonna 2012, viisi vuonna 2013, kuusi vuonna 2014 ja kaksi vuonna 2015. Näin ollen päivähoitosta vähenee 104 hoitopaikkaa vuoteen 2015 mennessä. Eläkkeelle siirtyvien suuri määrä antaa luonnollisen tilaisuuden rakenteiden tarkasteluun. Rakennemuutoksessa tulee tarkastella perhepäivähoidon, ryhmäperhepäivähoidon ja päiväkotihoidon taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus huomioiden eri-ikäisten lasten kehitystaso ja päivähoiton laatu.

Kustannusrakenteen vuoksi ryhmäperhepäivähoitopaikkoja tulisi kyetä muuttamaan päiväkodeiksi. Toiminnassa olisi tarkoitus päästä yhä enemmän vuokrakiinteistöistä kaupungin omiin tiloihin. Uudelle päiväkodille on tarve jo vuonna 2012.

Sivistyslautakunnan onkin syytä perustaa päiväkotitoimintaa suunnitteleva työryhmä lähitulevaisuudessa.

VARHAISKASVATUKSEN PALVELUVERKKOSUUNNITELMA 2010 - 2015

Varhaiskasvatuksen palveluverkossa tarkastellaan sekä päivähoidon, esiopetuksen ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan verkostoa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan verkosto liittyy oleellisesti perusopetusverkostoon ja esiopetus myötäilee sekä päivähoidon että perusopetuksen verkostoa.

Päivähoitopalvelut

Päivähoidon rakennemuutoksen ja palveluverkon tarkastelun lähtökohdat:

- Perhepäivähoitajien eläkkeelle siirtymisistä seuraa hoitopaikkojen reipas vähentyminen.
- Päiväkotipaikkoja on liian vähän tukea tarvitsevien lasten päivähoidon ja kuntoutukseen sekä eri kulttuuritaustaisten lasten varhaiskasvatuksen toteuttamiseen ja kotouttamiseen.
- Kauhajoen päivähoidon kustannuslaskennan ja –vertailun/Vertikal Oy tulokset ja johtopäätökset.
- Tarkoituksen mukaiset palvelut eri-ikäisille lapsille.
- Avoimien varhaiskasvatuspalvelujen puuttuminen.

Arvio päivähoidon tarpeesta

Päivähoitopalvelujen suunnittelu perustuu päivähoidon tarpeen ennustamiseen.

Ennustamiseen vaikuttavat syntyvyys, 0 - 6 –vuotiaiden ikäluokkien koko, työllisyystilanne ja paikkakunnalle tapahtuva muuttoliike.

- Päivähoidon tarpeen ennustetaan tulevana vuonna olevan vähintään samalla tasolla kuin vuoden 2009 keskiarvo (n. 480). Taulukko 1. ja 2.
- Päivähoidon tarpeen kasvu tulevina lähivuosina on todennäköistä syntyvyyden kasvun, taloudellisen tilanteen elpymisen sekä mahdollisten uusien työpaikkojen seurauksena.

Taulukko 1. Hoidon tarve ikäluokittain / tilanne 30.9.2009

Ikä	Syntymävuosi	Lasten lkm yhteensä	Tyttyjä lkm	Poikia lkm	Päivähoitoa tarvitsevat lkm 30.9.09	Päivähoidossa ikäryhmästä %
	2002-2000				17	
6	2003	151		58	93	70 %
5	2004	163		86	77	68 %
4	2005	131		70	61	58 %
3	2006	128		62	66	62 %
2	2007	121		59	62	42 %
1	2008	139		67	72	26 %
0	2009	167	neuvolan arvio syntyvistä lapsista			
	Yhteensä	833			475	57 %

Taulukko 2. Ennuste lasten päivähoidon tarpeesta ja hoitopaikkojen määrästä 2009 - 2015

Vuosi	Lasten määrä Arvio	Hoitopaikkojen määrä	Hoitopaikka vaje	Eläkkeelle jäävien pph:n lkm	
2009	480	480			
2010	480	456	-24	6	Keskustan alue 2, Filppulan alue 2, Eteläinen alue 1, Pohjoinen alue 1
2011	500	444	-56 *	3	Keskustan alue 2, Filppulan alue 1
2012	500	436	-64 *	2	Keskusta 1, Filppula 1
2013	500	416	-84 *	5	Keskusta 2, Filppula 1, Pohjoinen 2
2014	500	392	-108 *	6	Keskusta 2, Filppula 3, Pohjoinen 1
2015	500	372	-116 *	2	Filppula 1, Eteläinen 1

Toimenpiteet

- Perhepäivähoidon turvaaminen pienten lasten hoitopaikoiksi.
- Ryhmäperhepäiväkotien muuttaminen päiväkodeiksi.
- Yli 3-vuotiaiden lasten päiväkotipaikkojen lisääminen.
- Eri kulttuuritaustausten ja tukea tarvitsevien lasten päiväkotipaikkojen lisääminen.
- Avoimien varhaiskasvatuspalvelujen tarjoaminen/perustaminen.

Perhepäivähoitajien runsas eläkkeelle jääminen vähentää päivähoitopaikkoja kaupungissa selkeästi. Uusien perhepäivähoitajien rekrytoiminen niin Kauhajoella kuin valtakunnallisestikin ei ole ongelmantonta. Perhepäivähoitajan ammatin ylläpitämiseen ja kehittämiseen tulee kiinnittää huomiota siten, että perhepäivähoitajan työ ammattina olisi houkutteleva myös uusille sukupolville. Sen lisäksi päiväkotirakennetta tulee vahvistaa ja siten turvataan päivähoitopaikkojen riittävyys sekä taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti toimiva päivähoitorakenne.

Päivähoitopalvelujen rakennemuutokset 2010 - 2015

2010:

- **Rekrytoidaan uusia perhepäivähoitajia** eläkkeelle jäävien perhepäivähoitajien tilalle.
- **Tarvittaessa lisätään nykyisten yksityisten päivähoitopalvelujen tuottajien hoitopaikkoja.**
- **Muutetaan yksi keskustan alueen ryhmäperhepäiväkoti avoimeksi päiväkodiksi.** Muutos toteutetaan varhaiskasvatuksen vastuualueen talousarvioin sisällä mm. ohjaamalla palveluntarjontaa päivähoidon sijaan avoimien varhaiskasvatuspalvelujen käyttöön niiden lasten osalta, joilla hoidon tarve ei perustu vanhempien työhön. Tällä tavoin päivähoitopaikkoja voidaan vapauttaa työhön perustuvaan tarpeeseen ja tarjota perhettä tukevia palveluita. Muutos ei edellytä uuden henkilöstörekrytointia, vaan työntekijäkysymykset ratkaistaan sisäisillä siirroilla.
- **Perustetaan varhaiskasvatuksen ja teknisen osaston viranhaltijoista työryhmä** selvittämään ja suunnittelemaan uuden päiväkodin (75 - 108 paikkaa) toteuttamismahdollisuuksia mm. koulujen käytöstä vapautuviin kaupungin nykyisiin kiinteistöihin. Uuden päiväkodin käyttöönotto sijoittuisi toimintakauden 2012 - 2013 alkuun (08/2012).

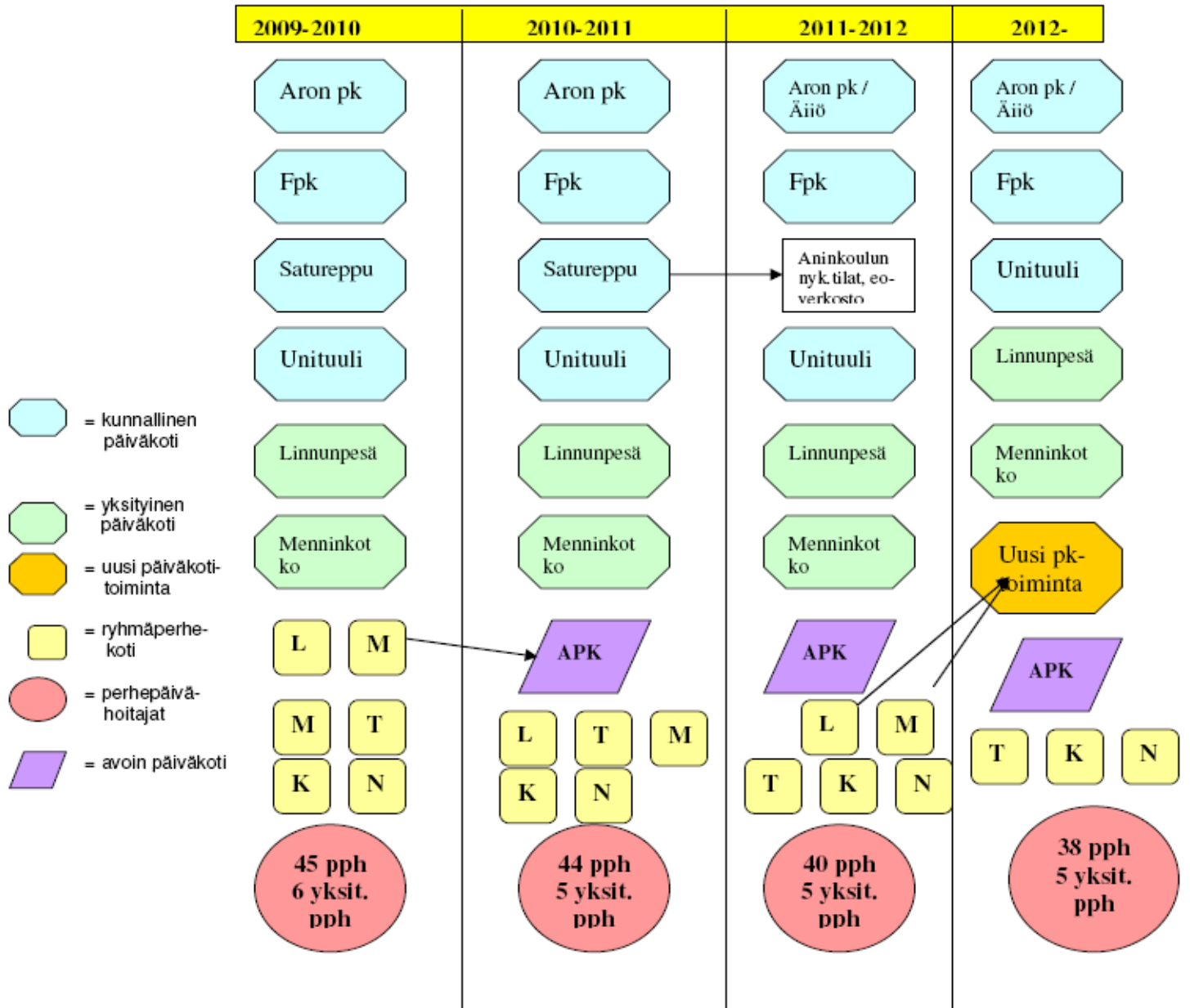
2011:

- Mahdollisuuksien mukaan **rekrytoidaan uusia perhepäivähoitajia** eläkkeelle jäävien perhepäivähoitajien tilalle.
- **Päiväkoti Saturepun toiminta siirretään Aninkoulun nykyisiin tiloihin**, jolloin uuteen koulukeskukseen menevien oppilaiden esiopetus ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta voidaan keskittää koulun yhteyteen.
- **Filppulan päiväkodin yksi ryhmä muutetaan erityisryhmäksi.** Edellyttää ryhmäkoon pienentämistä (tähän tarjoutunee mahdollisuus, koska esioppilaiden määrä vähäisempi) sekä lastentarhanopettajan toimen muuttamista erityislastentarhanopettajaksi.

2012:

- Mahdollisuuksien mukaan **rekrytoidaan uusia perhepäivähoitajia** eläkkeelle jäävien perhepäivähoitajien tilalle.
- **Uusi päiväkotitoiminta otetaan käyttöön**, joka kattaa eläkkeelle siirtymisistä seurannutta päivähoitopaikkavajetta, kahden ryhmäperhepäiväkodin muuttamisen päiväkodiksi sekä mahdollisen päivähoitotarpeen kasvun.

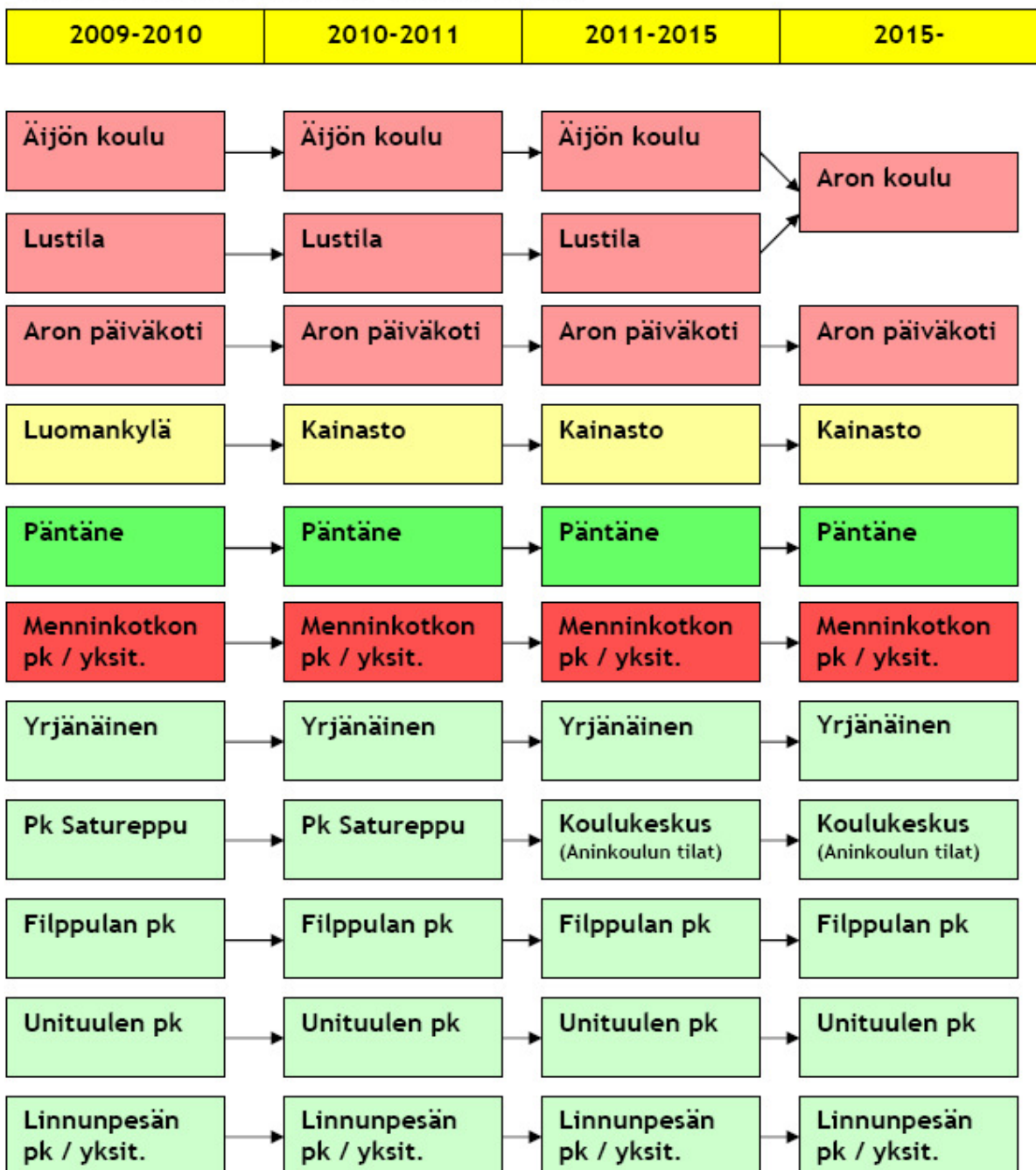
PÄIVÄHOITOVERKKO 2009-2012



Esiopetus

Lakisääteinen esiopetus on aloitettu Kauhajoella vuonna 2001. Esiopetusta toteutetaan sekä päiväkodeissa että kouluilla toimivissa erillisissä esiopetusryhmissä. Esioppilaille on esiopetuksen lisäksi lakisääteinen oikeus myös päivähoitoon. Nykyinen esiopetusverkosto on kehittynyt ja muodostunut sitten, että esioppilas saa esiopetuksen lisäksi tarvitsemansa päivähoidon joko päiväkodissa tai koulujen yhteydessä olevissa aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmissä.

ESIOPETUSVERKKO 2009-2015



- Esiopetustoimintaa toteuttava päiväkotitoiminta Satureppu toimii väliaikaisissa rivitalohuoneistoista tehdyissä tiloissa. **Siirretään Saturepun esiopetustoiminta Aninkoululta vapautuviin tiloihin.** Samoihin tiloihin siirretään myös Sanssin ja Aninkoulun koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta. Näin koulukeskukseen menevien lasten esiopetus sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta voidaan keskittää mahdollisimman lähelle uutta koulukeskusta kaupungin omaan kiinteistöön. Nykyisin nämä toiminnat toteutetaan kolmessa eri vuokratilassa. Niistä luopuminen mahdollista huomattavat säästöt. Aninkoulun tilojen kunto tulee tarkistaa ja mahdollinen toiminnan muuttamisesta aiheutuva remontti tulee toteuttaa ennen toimintojen siirtämistä.

2015:

- Remontoituun Aron **kouluun siirretään Äijön ja Lustilan kouluilla toimiva esiopetus** sekä aamu- ja iltapäivätoiminta, mikäli Aron koulua koskeva kouluyksikön remontointi- ja laajennussuunnitelma toteutuu.

Perusopetus

Yleistä Kauhajoen kaupungin perusopetuksesta

Perusopetuksessa on 14 kouluyksikköä. Niistä kuusi on keskusta-alueella ja kahdeksan haja-asutusalueella. Oppilasmäärien kehitys on ollut hienokseltaan laskeva jo vuodesta 1981 (Taulukko 1). Oppilasmäärien kehitystä 2010 - 2015 kuvaa taulukko 2, jossa oletuksena on se, että lapset menevät siihen kouluun, jonka oppilaaksiottoalueella hän asuu. Taulukoista selviää, että nykyisen kouluverkon oppilaaksiottoalueilla oppilasmäärät ovat monissa kouluissa hyvin pieniä. Todellisuudessa oppilaat varsinkin keskusta-alueella saattavat hakeutua hyvinkin yllättävästi eri kouluihin

Perusopetuksen vuosiluokilla 1 - 6 toimivista opettajista kuusi on määräaikaissä virkasuhteessa 31.7.2010 saakka. Luokanopettajia jää eläkkeelle seuraavasti:

Eläkkeelle jäävien luokanopettajien määrä vuosittain (2010 – 2019)

2010	2
2011	2
2012	0
2013	2
2014	2
2015	1
2016	1
2017	1
2018	2
2019	3

Oppilasmäärät ovat laskeneet vuodesta 1980 tasaisesti. Vuonna 1980 perusopetuksessa vuosiluokilla 1 – 9 oli 2059 oppilasta. Vuonna 2009 oppilaita on 1540. Vuonna 2000 haja-asutusalueella vuosiluokilla 1 - 6 oli 402 oppilasta ja nyt oppilaita on 301. Keskusta-alueella vuosiluokilla 1 – 6 oli 740 oppilasta vuonna 2000. Nyt oppilaita on 622. Kuitenkin kouluverkosta on vähentynyt vain Piiparin koulu 1.8.2005 alkaen. Oppilasmäärät ovat

tulevaisuudessakin edelleen pienenemässä. Keskusta-alueella koulunsa aloittaa 102 oppilasta vuonna 2010. Vuonna 2016 koulunsa aloittaa 88 oppilasta. Haja-asutusalueella koulunsa aloittaa 55 oppilasta. Vuonna 2016 aloittavia on 39.

Keskusta-alueella on nyt kuusi kouluyksikköä ja haja-asutusalueella kahdeksan. Tämä rakenne on nykyisille ja ennustettavissa oleville oppilasmäärille liian raskas ja epätarkoituksenmukainen. Auditor Oy:n talousanalyysin mukaan Kauhajoen perusopetus on 693.000 euroa verrokkikuntia kalliimpaa jo vuonna 2007. Koko opetustoimi oli lähes miljoona euroa verrokkikuntia kalliimpaa samana vuonna.

Audiator-Kehittämispalvelut laati Kauhajoen kaupungin talousanalyysin 11.3.2009. Vuonna 2007 Kauhajoen opetustoimen palvelujen tuottamiseen käytettiin 1 023 €/as eli 67 €/as enemmän rahaa kuin viiteryhmä keskimäärin. Kustannukset ovat myös nousseet viiteryhmää nopeammin vuodesta 2001. Koko maan opetustoimen nettomenojen keskiarvo oli 897 €/as eli 126 €/as Kauhajokea vähemmän. Esimerkiksi perusopetuksen nettomeno/oppilas on noussut reaalisesti 49 % 2001 - 2007 ja se oli 7194 euroa/oppilas (2007) oppilasmäärän laskettua aikajaksolla 131 oppilaalla.

Tilanne on vain pahentunut tämän jälkeen, sillä oppilasmäärä on edelleen laskenut, mutta henkilöstön ja opetusyksiköiden määrä on pysynyt samana.

Perusopetuksen osalta keskeisin havainto oli se, että Sanssin ja Pukkilan koulua lukuun ottamatta koulut ovat enemmän tai vähemmän vajaakäytössä. Eniten vajaakäytössä ovat Aron, Kainaston ja Pöntäneen koulut. Näihin kouluhin mahtuisi huomattavasti nykyistä enemmän oppilaita ja ne on suunniteltu nykyistä suuremmille oppilasmäärille. Lisäksi Filppulan ja Yrjänäisen koulujen erillislukat ovat melko pieniä. Aron, Kainaston ja Pöntäneen kouluilla on erittäin hienot liikuntasalit, mutta ne ovat oppilasmäärien pienuuden vuoksi vajaakäytössä. Aron koulun pihassa on lisäksi erittäin monipuolinen lähiliikuntapaikka.

Toinen merkittävä havainto on se, että monien koulujen tiloissa on puutteita. Luomankylän koulun teknisen työn tila on vaatimaton, Hyypän koululla se on jouduttu vuokraamaan yksityisestä teollisuushallista. Liikuntasalit ovat hyvin pienet Hyypän, Luomankylän, Kokon, Sahankylän ja Yrjänäisen kouluilla.

Toiminnan kannalta on tarkoituksenmukaista, että perusopetus keskitetään nykyistä harvempiin kiinteistöihin. Parhaat koulutilat Arossa, Kainastolla ja Pöntäneellä on syytä saada tehokkaaseen käyttöön. Samalla koulujen oppilasmäärät nousevat sellaiselle tasolle, että erityisen tuen ja muiden oppilashuollollisten toimenpiteiden järjestämisen organisointi muuttuu helpommaksi. Myös avustavan henkilöstön määrän optimointi on helpompaa nykyistä hieman suuremmissa yksiköissä. Riittävät oppilasmäärät takaavat myös lapsille oman ikäisten vertaisryhmän riittävän suuruuden. Myös hallintokuluttuuri muuttuu virtaviivaisemmaksi, kun yksiköitä on hieman vähemmän. Monien monipuolisten opetusmenetelmien käyttö on helpompaa, kun oppilasmäärät ovat riittävät. Lapsen oman ikäryhmän tarjoama vertaistuki on tärkeää. Riittävän suurissa yksiköissä tämä onnistuu. Erillislukkaa on syytä perustaa sinne, missä se on mahdollista. Silti yhdyslukkaa jää ainakin Hyypän, Kainaston, Lustilan, Nummijärven ja jopa Pukkilan kouluille. Tosin Pukkilan koulussa on otettava tavoitteeksi erillislukat 1 - 4, jos koulukeskus sen mahdollistaa. Lisäksi Pukkilan koulun kohdalla saattaa tulla kyseeseen laajennus, jolloin kouluun saataisiin kuusi erillislukkaa.

Koulukoot suurenevat hieman, mutta ne ovat suunniteltujen muutostenkin jälkeen kansallisessa vertailussa pieniä yksiköitä. Vain tuleva koulukeskus on suuri yksikkö.

Tulevina vuosina on pystyttävä investoimaan uusimpaan opetusteknologiaan. Digitaaliset opetustaulut ja muut digitaaliset sovellukset ovat tulleet tietotekniikan vakiintumisen myötä moderniin opetukseen jäädäkseen. Niiden hankinta on vasta alkuvaiheessa Kauhajoella. On aivan selvää, että 14 opetusyksikön varustaminen asianmukaisella teknologialla on hyvin kallista. Myös teknologian hankkimisen optimointi helpottuu, jos yksiköitä on nykyistä vähemmän ja jos ne ovat kooltaan riittävän suuria.

Perusopetuksen tukalaa tilannetta valaisevat lukuisat taulukot, jotka ovat raportin liitteenä.

- Oppilasmääräennusteet 2001 - 2009 syntyneiden mukaan kouluittain (liite 1)
- Oppilasmäärät 2009, perusopetus, vuosiluokat 1 – 6 (liite 2)
- Oppilasmäärien kehitys 1980 – 2009 (liite 3)
- Kulut / oppilas 2000 – 2009 (liite 4)
- Alaluokkien muodostuminen koulukeskuksessa (liite 5)
- Äijön koulun sijoittaminen Aron kouluun 2010 – 2013 (liite 6)
- Kokon koulun sijoittaminen Pöntäneen kouluun 2010 – 2013 (liite 6)
- Puhtaus-, ruoka- ja kiinteistökulut 2008 (liite 7)

Oppilasmäärien kehittymisen tarkastelu 2010 - 2016 osoittaa, että monissa tapauksissa olisi mahdollista yhdistää kaksi vierekkäistä koulua ilman minkäänlaisia erityisjärjestelyitä. Jo tämän perusteella voidaan perustellusti kysyä, miksi kaksi erillistä yksikköä tarvitaan, jos välimatkat eivät muodostu kohtuuttomiksi.

Äijön koulu

Äijön koulussa on kuluvana lukuvuonna 20 oppilasta, joista 16 on koulukyydityksen piirissä. Tehtyjen laskelmien mukaan Äijön koulun oppilaat mahtuvat jo elokuusta 2010 Aron kouluun. Oppilaat voidaan sijoittaa suoraan olemassa oleviin luokkiin ilman, että oppilasmäärä kasvaisi liian suureksi millään luokalla. Ainoan poikkeuksen muodostaa 1. luokka vuonna 2011, joka jouduttaisiin jakamaan kahdeksi luokaksi. Tämän kuitenkin Aron koulun tilat mahdollistavat. Kuljetuskustannukset kasvavat hieman, arviolta 8.400 € vuodessa, koska koulujen välimatka on noin 5 km ja lisää kuljetettavia tulee vain muutama. Perusopetusta ei siten järjestettäisi Äijön koulussa 1.8.2010 alkaen. Henkilöstövähennys on kaksi opettajanvirkaa 1.8.2010 alkaen.

Luomankylän koulu

Luomankylän koulun oppilaat voidaan sijoittaa joko Aron tai Kainaston kouluun jo elokuussa 2010. Valtatie 67:n eteläpuolella olevat oppilaat voidaan sijoittaa Filppulan kouluun, johon myös mahtuu vielä useita oppilaita. Kainaston koulun oppilasmäärä kasvaisi tässä ratkaisussa n. 70:een. Sinne tulisi erilliset 1. ja 2. luokat. Lisäksi muodostuisi yhdysluokat 3 - 4 sekä 5 - 6. Perusopetusta ei siten järjestettäisi Luomankylän koulussa 1.8.2010 alkaen.

Kuljetuskustannusten kasvu on arviolta 21.000 € vuodessa. Tässä laskelmassa kaikki Luomankylän oppilaat kuljetettaisiin Kainaston kouluun. Näin tuskin tulee tapahtumaan, joten todennäköisesti kuljetuskustannusten kasvu on hieman pienempi. Tuonnempana

esitetyissä laskelmissa on kuitenkin käytetty edellä mainittua summaa, koska tarkempaa arviota on hankala esittää.

Henkilöstövähennys on kolme opettajanvirkaa 1.8.2010 alkaen.

Kokon koulu

Kokon koulun oppilaat voidaan sijoittaa Pöntäneen kouluun ja osaksi Kainaston kouluun 1.8.2009 alkaen. Osa Kokon koulun oppilaista voisi mahdollisesti suuntautua koulukeskukseen. Perusopetusta ei siten järjestettäisi Kokon koulussa 1.8.2010 alkaen.

Kuljetuskustannusten kasvu on arviolta n. 8700 € vuodessa. Tässä laskelmassa kaikki Kokon koulun oppilaat kuljetettaisiin Pöntäneelle. Näin tuskin tulee tapahtumaan, joten todennäköisesti kuljetuskustannusten kasvu on hieman pienempi. Tuonnempana esitetyissä laskelmissa on kuitenkin käytetty edellä mainittua summaa, koska tarkempaa arviota on hankala esittää.

Henkilöstövähennys on kolme opettajanvirkaa 1.8.2010 alkaen.

Hyypän ja Nummijärven alue

Nummijärven ja Hyypän suunta on monin tavoin haasteellinen. Oppilasmäärä Nummijärven koulussa on ollut pitkään hyvin alhainen. Lisäksi koulu toimii ulkopuoliselta taholta vuokratassa koulukiinteistössä, mikä on hyvin kallis ratkaisu, vaikka vuokrataso olisikin kohtuullinen. On tarkoituksenmukaista pyrkiä sisällyttämään toiminta kaupungin omiin kiinteistöihin. Palveluverkkotyöryhmä tutki Nummijärven oppilaiden sijoittamista Hyypän kouluun, mutta ajatuksesta luovuttiin logististen ongelmien vuoksi. Lisäksi ratkaisu olisi edellyttänyt Hyypän koulun nykyisen oppilasmäärän sijoittamista kahteen eri kouluun, Hyypän ja Pöntäneen kouluihin.

Nummijärven koulu

Nummijärven koulun oppilaiden sijoittuminen logistisesti järkevämpään suuntaan, keskustaan, tuottaa omat ongelmansa. Oppilaiden sijoittaminen esimerkiksi keskustan suunnassa lähimpään Pukkilan kouluun ja koulukeskukseen ei ole tällä valtuustokaudella mahdollista. Sen sijaan sijoittamalla Nummijärven oppilaita sekä Lustilan että Pukkilan kouluun, on mahdollista sijoittaa Nummijärven koulun oppilaat keskustan kouluihin 1.8.2012 alkaen.

Aikaisintaan 1.8.2012 (tai sitten kun se on oppilasmäärien vuoksi mahdollista) Nummijärven 1. - 4. luokilla olevat oppilaat kuljetetaan suoraan Lustilan kouluun, jossa on pienet ryhmät ja joihin mahtuu lisää oppilaita. Samassa yhteydessä Nummijärven 5. - 6. oppilaat siirretään suoraan Pukkilan kouluun. Osa Pukkilan koulun 5. - 6. luokkien oppilaista koulukeskukseen (osoitteen perusteella). Pukkilassa säilyy isohko yhdysluokka 5 - 6, mutta osa siirtyy koulukeskukseen, jolloin Nummijärven oppilaat mahtuvat hyvin. Ratkaisu voi olla myös se, että Pukkilan koulua laajennetaan, jotta siihen mahtuu kuusi perusopetusryhmää. Tästä aiheesta kirjoitetaan enemmän tuonnempana.

Kuljetuskustannusten kasvu on arviolta 68.000 euroa vuodessa, koska Nummijärveltä joudutaan kuljettamaan kaikki oppilaat. Nytkin osa Nummijärvelle tulevista kuljetetaan, mutta tässä ratkaisussa kuljetusmatkat toki pitenevät huomattavasti.

Henkilöstövähennys on kaksi opettajanvirkaa aikaisintaan 1.8.2012 alkaen tai sitten, kun se on oppilasmäärien mukaan mahdollista.

Hyypän koulu

Hyypän koulun oppilasmäärät ovat myös pienehköt, mutta suora yhdistäminen esimerkiksi Nummijärven koulun oppilasmäärän kanssa ei ole mahdollisia, koska Hyypän koulu ei vedä juuri 45 oppilasta enempää. Lisäksi Nummijärven ja Hyypän välinen logistiikka on hankalaa ja epätarkoituksenmukaista tieyhteyksien ja pitkän välimatkan vuoksi.

Hyypän koulun alueella keskeinen havainto on se, että suurin osa Hyypän koulun oppilaista tulee Hyypäntietä keskustaan kulkevan tien varresta. Koulun sijainti eteläisen alueen kouluna ei ole millään lailla optimaalinen. Oppilaiden osoitetiedoista selviää, että suurimmalla osalla Hyypän koulun nykyisistä oppilaista on yhtä pitkä tai lyhyempi matka Pönttälän kouluun. Jos Hyypän koulun nämä oppilaat kuljetettaisiin Hyypän koulun sijasta Pönttälän kouluun, voitaisiin Hyypän koulu muuttua kaksiopettajaiseksi kouluksi. Tämä kuitenkin ei ole pedagogisesti tavoiteltava ratkaisu. Myös logistiset ongelmat eteläisen Hyypän ja Pönttälän välillä ovat hankalia. Hyypän koulu on järkevä säilyttää nykyisellään, 3-opettajaisena kouluna, toistaiseksi. Oppilasmäärien pienentäminen voi muuttaa tilannetta tulevina vuosina.

Yrjänäisen koulu

Vuonna 2011 koulukeskus aloittaa toimintansa kokonaisuutena. Oppilasmäärän vähenemisen vuoksi tarkastellaan koulukeskuksen, yhteiskoulun ja lukion tilankäyttöä. On mahdollista, että koulukeskukseen saadaan lisää tiloja, jolloin koulukeskus pystyisi ottamaan enemmän oppilaita vastaan. On kuitenkin huomattava, että Aninkoulun vapautuvia tiloja voidaan käyttää koulukeskuksen lisätilana. Jos Aninkoululta lohkaistaan tarpeen mukaan 2 - 3 luokkatilaa muutaman vuoden ajan mahdollistaisi koulukeskukseen 17 - 18 perusopetusryhmää rakennetun 15:n sijasta. Tällöin perusopetuksen järjestäminen voitaisiin lopettaa Yrjänäisen koulussa 1.8.2011 alkaen, jolloin oppilaat siirrettäisiin koulukeskukseen. Järjestelyn tuloksena vähenee vähintään yksi opettajanvirka 1.8.2011 alkaen. Silti Aninkouluun voidaan sijoittaa myös esiopetusta ja koululaisten APIP-toimintaa.

Yrjänäisen kouluun jäisi esiopetus nykyiseen tapaan. Perusopetuksen järjestämisen lopettaminen Yrjänäisen koulussa antaa yhden, sijainniltaan erinomaisen mahdollisuuden päiväkotitoiminnan järjestämiseen.

Aron koulun remontti ja laajennus

Aron koulun remontointi on ollut kaupungin investointiohjelmassa jo kuluvana vuonna. Vuodeksi 2014 antaa mahdollisuuden merkittäviin rakenteellisiin ratkaisuihin. Kun Aron koulun remontille haetaan valtionavustusta, se kannattaa hakea vasta pohjoisen alueen kouluverkkoratkaisun jälkeen. Niinpä on syytä hakea Aron koululle jopa 8 - 10 perusopetusryhmää, jotta Sahankylän ja Lustilan koulun oppilaat voidaan remontin jälkeen

sijoittaa Aron kouluun 2015. Tällöin Aron koulussa olisi n. 200 oppilasta. Aron koulun kokonaisuuteen on syytä suunnitella tilat myös esiopetukselle ja APIP-toiminnalle. Rakenteellinen ratkaisu kannattaa ilman muuta kytkeä koulun remontointiin liittyvän valtionavustuksen hakemiseen.

Lustilan koulu ja Sahankylän koulu

Aron koulun remontin ja laajentamisen vuoksi perusopetuksen järjestäminen Sahankylän ja Lustilan kouluissa voitaisiin täten lopettaa 1.8.2015 alkaen. Tällöin kouluista vähenee viisi opettajanvirkaa, mikä on merkittävä rakenteellinen säästö.

Perusopetuksen järjestämisen lopettaminen Lustilan koululla koulussa antaa yhden, sijainniltaan erinomaisen mahdollisuuden päiväkotitoiminnan järjestämiseen.

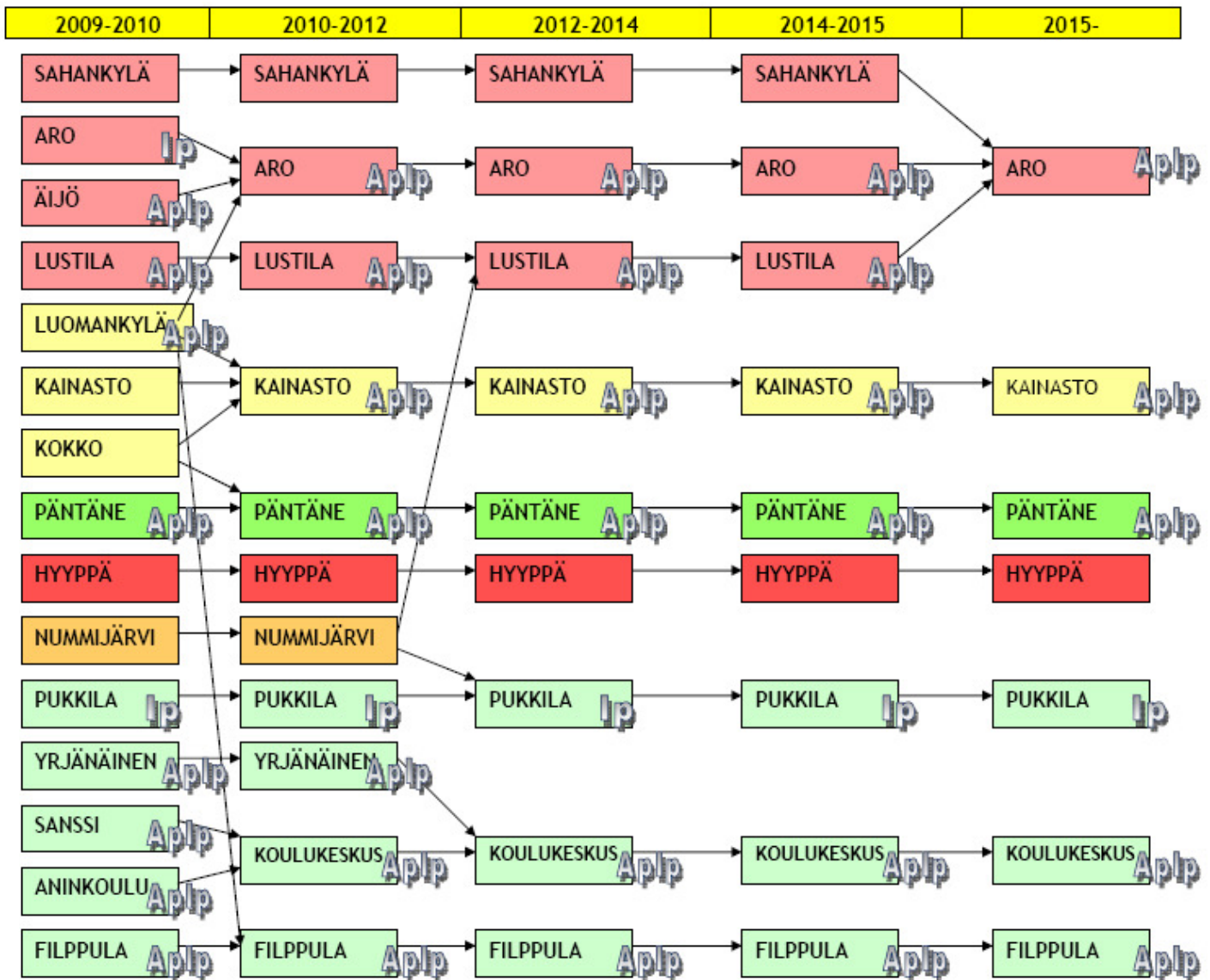
Kuljetuskustannukset eivät kovin paljoa kasvaisi. Nytkin linja-autolla ajetaan Ikkeljärveltä saakka koululaisia Sahankylään ja esikoululaisia Lustilaan. Matkaan tulisi kierros Lustilan kautta Aroon. Arvioitu kuljetuskustannusten kasvu on n. 16.000 €, mikä on todennäköisesti yläkanttiin arvioitu.

Pukkilan koulu

Kun Aron koulua suunnitellaan, samaan aikaan on syytä arvioida myös Pukkilan koulun tilanne. Pukkilan koulussa on neljä perusopetusryhmää, mutta oppilaita tulisi enemmän kuin voidaan ottaa. Aron koulun remontin lopullisen laajuuden selvittämisen yhteydessä tulee puntaroida myös se, että olisiko myös Pukkilan koulua syytä laajentaa kahdella luokkatilalla, jolloin koulusta voitaisiin tehdä 1. - 6. luokkien erillisluokkakoulu. Tällöin Lustilan oppilaista osa sijoittuisi Pukkilaan, osa Aroon. Jos päädytään Pukkilan koulun laajentamiseen, se vaikuttaa luonnollisesti pienentävästi Aron koulun laajentamissuunnitelmiin. Asia on syytä selvittää perusteellisesti.

Sivistyksen talousarvioon voidaan osoittaa vain opetushenkilöstön vähentämisestä koituvat säästöt. On kuitenkin muistettava, että koulujen vähenemisen myötä siivoustyön määrä vähenee ja ruokapalveluhenkilöstön käyttö tehostuu suurempien yksiköiden vuoksi. Myös mahdolliset kiinteistön myynnit ja sitä kautta ylläpidosta luopuminen tuovat säästöjä. Kiinteistöjen mahdollisia myyntejä ei kuitenkaan ole sisällytetty tähän laskelmaan.

Perusopetuksen kouluverkko; nykytilanne 2009 ja suunnitelma 2010 - 2015



Päivähoidon rakennemuutoksen taloudelliset vaikutukset

Päivähoidon rakenteellisista muutoksista koituvia taloudellisia vaikutuksia ei ole tässä arvioitu lainkaan. Syynä on se, että päivähoitossa ei ole olemassa sellaisenaan säilytettävää rakenteellista konstruktiota (kuten esimerkiksi päiväkotien verkosto), joka pitäisi uudistaa. Päivähoitossa on meneillään väistämätön rakennemuutos perhepäivähoidosta kohti päiväkotihoitoa. Uusilla rekrytoinneilla on yritettävä korvata eläkkeelle jääviä perhepäivähoitajia. Lisäksi on muutettava ryhmäperhepäivähoitoa päiväkotitoiminnaksi. Kolmanneksi on pyrittävä vuokratiloista yhä enemmän kaupungin omiin kiinteistöihin.

Kaikki edellä kuvatut toiminnot ovat taloudellisesti tarkoituksenmukaisia ja ne tulevat tuottamaan säästöjä myös varhaiskasvatuksen osalta. Mutta niiden laskeminen tähän ei ole oleellista. Kyse on välttämättömien palveluiden tuottamisesta taloudellisesti kestäväällä tavalla eikä niille ole perusopetuksen tilanteesta poiketen vaihtoehtoa.

Tässä raportissa kuvatut muutokset perusopetuksen järjestämisessä eivät millään tavalla heikennä opetuksen laatua. Päinvastoin, monen asian toteuttaminen mahdollistuu nykyistä hieman suuremmissa yksiköissä. Tässä raportissa kuvattujen rakenteellisten muutosten toteuttaminen tuo välttämättömät säästöt sivistystoimelle ja samalla parantaa perusopetuksen laatua.

Rakenneohjelman taloudelliset vaikutukset 2009 - 2016 perusopetuksen osalta

Luokanopettajan viran palkkauksen keskimääräinen kustannus työnantajalle = 50.637 €

2010

Sivistys	Kahdeksan opettajanviran vähennys, vaikutusaika 1.8. - 31.12.2010 - 168.790 €
Tekninen	Puhtaanapidon ja ruokahuollon työvoimaresurssin optimointi perusopetuksen järjestämisen loppumisen vuoksi Kokon, Luomankylän ja Äijön kouluissa. - 35.000 € Kiinteistön käyttökulut - 12.500 €

=> - 216.290 €

Kuljetuskustannusten kasvu
+19.000 € (Kokko, Luomankylä ja Äijö, vaikutusaika 1.8. - 31.12.2010)

2011

Sivistys	Kahdeksan opettajanvirkaa, vaikutusaika koko vuosi - 405.096 €
Tekninen	Ruokahuollon ja puhtaanapidon optimointi, vaikutusaika koko vuosi - 70.000 € Kiinteistön käyttökulut - 25.000 €

=> - 500.096 €
 + yhden opettajaviran vähennys. vaikutusaika 1.8. - 31.12.2011
 - 21.099 €

=> - 521.195 €

Kuljetuskustannusten kasvu
 + 38.000 € (Kokko, Luomankylä ja Äijö, vaikutusaika koko vuosi)

2012

- 500.096 euroa aiemmista toimenpiteistä
 + yhden opettajaviran vähennys, vaikutusaika koko vuosi
 - 50.637 euroa
 => - 550.733 €

Perusopetuksen järjestäminen loppuu Nummijärven koulussa. Kaksi
 opettajanvirkaa vähenee 1.8.2012 alkaen. Vaikutusaika 1.8. - 31.12.2012.
 - 42.188 €

Salakarin vuokrasopimus päättyy 30.6.2012
 Vaikutusaika 1.7. - 31.12.2012.
 - 19.500 €

=> - 612.421 €

Tekninen Salakarin ruokahuollon ja puhtaanapidon optimointi,
 vaikutusaika 1.7. - 31.12.2012.
 -12.500 €

=> - 624.921 €

Kuljetuskustannusten kasvu
 + 38.000 €
 + 34.000 € (Nummijärvi, vaikutusaika 1.8. - 31.12.2012)

2013

612.421 € euroa aiemmista toimenpiteistä

+ Nummijärven ruokahuollon ja siivouksen optimointi
 - 25.000 €
 kahden opettajanviran vähennys, vaikutusaika koko vuosi 101.274 €
 kiinteistön vuokra 39.000 €

=> - 777.695 €

Kuljetuskustannusten kasvu
 + 38.000 €
 + 68.000 € (Nummijärvi, vaikutusaika koko vuosi)

2014

- 777.695 € aiemmista toimenpiteistä

Kuljetuskustannusten kasvu
+106.000 €

2015

- 777.695 € aiemmista toimenpiteistä

Aron laajennettu koulu otetaan käyttöön. Lustilan ja Sahankylän kouluissa ei järjestetä perusopetusta 1.8.2015 alkaen. Viiden opettajanviran vähennys 1.8.2015 alkaen. Vaikutusaika 1.8. - 31.12.2015
- 105.494 €

Puhtaanapidon ja ruokahuollon työvoimaresurssin optimointi perusopetuksen järjestämisen loppumisen vuoksi Lustilan ja Sahankylän kouluissa.
Vaikutusaika 1.8. – 31.12.2015
- 30.000 €
Kiinteistön käyttökulut
- 10.000 €

=> - 923.189 €

Kuljetuskustannusten kasvu
+106.000 €
+8.000 € (Lustila-Sahankylä, vaikutusaika 1.8. - 31.12.2015)

2016

- 777.695 euroa aiemmista toimenpiteistä
Aro-ratkaisu, vaikutusaika koko vuosi.
- 253.185 €

Puhtaanapidon ja ruokahuollon työvoimaresurssin optimointi perusopetuksen järjestämisen loppumisen vuoksi Lustilan ja Sahankylän kouluissa.
Vaikutusaika koko vuosi.
- 60.000 €
Kiinteistön käyttökulut
- 20.000 €

Kuljetuskustannusten kasvu
+106.000 €
+16.000 € (Lustila-Sahankylä, vaikutusaika koko vuosi)

Jos edellä kuvatut toimenpiteet toteutetaan, vuosina 2010 - 2016 säästö voidaan laskea seuraavalla tavalla:

4.951.865 € - kuljetuskustannusten kasvu 473.500 € => 4.478.365 €.

Luvussa eivät ole mukana mahdolliset kiinteistöjen myynnit.

SÄÄSTÖ VUODESTA 2016 alkaen ILMAN KIIINTEISTÖJEN MYYNTIÄ vuoden 2009 kustannustasossa:

1.110.880 € - kuljetuskustannusten kasvu 122.000€ vuodessa = **988.880 €**

Vuodesta 2016 alkaen voidaan siis karkeasti arvioida, että rakenteiden uudistaminen perusopetuksessa säästää n. miljoona euroa vuodessa vuoden 2009 hintatasolla ilman kiinteistöjen myyntiä. Tässä arviossa ei ole mukana myöskään erityisen tuen ja avustavan henkilöstön resurssin optimointi.

Kun yksikkökoko on nykyistä suurempi, on erityisen tuen, oppilashuollollisten sekä avustavien toimintojen mitoituksen optimointi helpompaa kuin nykytilanteessa, kuten aiemmin on todettu. Esimerkiksi avustavaa henkilöstöä (koulunkäyntiohjaajia) on perusopetuksessa toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa peräti 33. Lisäksi on 10 määräaikaista varhaiskasvatuksen vastuualueella. Rakenneohjelman myötä saatava toiminnan rationalisointi mahdollistaa sen, että avustavaa sijoitetaan sinne, missä eniten tarvitaan oppilaan tai hoitolapsen avustamista. Varhaiskasvatuksen vastuualueella ei enää jatketa määräaikaisia työsuhteita, vaan avustava henkilöstö pyritään pitämään 33 henkilön suuruisena. Avustavaa henkilöstöä on 1.8.2010 alkaen siten 10 vähemmän kuin tällä hetkellä. Tämän vähennyksen jälkeenkin avustavan henkilöstön määrä, siis 33, on kansallisessa vertailussa varsin mittava.

Avustavan henkilöstön määrän vähenemisen taloudelliset vaikutukset 2010 alkaen

2010 125.000 €

2011 – 2016 250.000 €/vuosi = 1.500.000 €

Kaikkiaan vaikutus on **1.625.000 €** vuosina 2010 - 2016.

Kun tämän lisää äskeiseen laskelmaan, kokonaissäästö nousee yli kuuden miljoonan euron.

(4.951.865 € - 473.500 € + 1.625.000 €) = 6.103.365 €

Luvussa eivät ole mukana mahdolliset kiinteistöjen myynnit.

Myös laskelma vuodesta 2016 lähtien muuttuu seuraavasti:

SÄÄSTÖ VUODESTA 2016 alkaen ILMAN KIINTEISTÖJEN MYYNTIÄ
vuoden 2009 kustannustasossa:

1.110.880 € - 122.000€ vuodessa + 250.000 € = 1.238.880 €

Ei ole siis liioiteltua todeta, että rakenneohjelman toteuttaminen säästää yli miljoonan vuosittain 2016 lähtien.

Kiertävien opettajien tarve saattaa pienentyä siinä vaiheessa, kun kouluyksiköitä on selvästi vähemmän, mutta tämän suhteen ei esitetä vielä mitään arvioita eikä näitä ole sisällytetty laskelmiin. Joka tapauksessa kiertävien opettajien ja myös esimerkiksi kuraattorien matkustustarve vähenee, kun yksiköiden määrä vähenee. Matkakustannusten korvaukset siis vähenevät oleellisesti, mutta edellisiin laskelmiin niitä ei ole otettu mukaan.

Laskelmissa ei ole myöskään otettu huomioon sitä, että kouluyksiköiden määrän pieneneminen vähentää myös koulunjohtajien määrää. Koulunjohtajien palkat ovat selvästi korkeammat kuin luokanopettajilla keskimäärin. Nykyinen johtamisjärjestelmä on mahdollisimman kallis: paljon pieniä yksiköitä, joissa kaikissa on johtaja lisäpalkkioineen. Koulunjohtajien määrän vähentyessä samalla määrällä kuin koulujenkin palkkakuluissa tulee ilman muuta säästöä. Toki jäljelle jäävien yksiköiden johtajien palkkaan tulee korotuksia siltä osin, kun opetusryhmien määrä lisääntyy, mutta säästö on selvästi suurempi kuin uudet palkankorotukset. Koska vielä ei tiedetä tarkkaan, kuinka rakenneuudistus vaikuttaa jäljelle jäävien koulujen johtajien palkkoihin, laskelmaan ei ole sisällytetty näitä säästöjä lainkaan. Karkea arvio nettosäästöstä on kuitenkin vähintään 60.000 - 70.000 € vuosina 2010 - 2016.

Tässä raportissa kuvatus lisäksi perusopetuksen virkarakenteessa toteutetaan jatkuvaa sopeuttamista oppilasmääriin.